

โรคติดเชื้อระบบสืบพันธุ์นำรู้: โรคเริมอวัยวะเพศ

อ.พญ.เจนจิต ฉายะจินดา

หน่วยโรคติดเชื้อทางนรีเวชและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์สตรี

ภาควิชาสูติศาสตร์-นรีเวชวิทยา

Faculty of Medicine Siriraj Hospital

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

โรคเริมที่อวัยวะเพศเป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ที่พบได้บ่อย เกิดจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง อาการรุนแรงที่สุดเมื่อเป็นครั้งแรก หลังจากนั้นอาการจะน้อยลง การเกิดซ้ำมักจะสัมพันธ์กับภูมิคุ้มกันของร่างกายที่อ่อนแอลง

สาเหตุของโรคเริมที่อวัยวะเพศ

โรคนี้เกิดจากการติดเชื้อไวรัสที่ชื่อว่า herpes simplex virus (HSV) ไวรัสประกอบด้วย 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่ ชนิดที่ 1 และชนิดที่ 2

ชนิดที่ 1 มักทำให้เกิดรอยโรคที่บริเวณปากและจมูก

ชนิดที่ 2 มักทำให้เกิดรอยโรคที่บริเวณอวัยวะเพศภายนอก อย่างไรก็ตาม ทั้งสองชนิด สามารถติดต่ออวัยวะเพศภายนอกได้

อาการของเริมที่อวัยวะเพศ

การติดเชื้อนี้เกิดขึ้นโดยการสัมผัส และมีรอยถลอกของผิวหนังหรือเยื่อเมือกบริเวณใกล้เคียง มีระยะฟักตัวประมาณ 4-5 วัน การติดเชื้อในครั้งแรก จะทำให้มีอาการทั่วทั้งร่างกาย ได้แก่ ครั่นเนื้อครั่นตัว ปวดเมื่อย อ่อนเพลีย ประมาณ 1-2 สัปดาห์ต่อมา จะเริ่มมีรอยโรคที่อวัยวะเพศ เป็นลักษณะตุ่มใส ขนาด 1-2 มม. ซึ่งต่อมาจะแตก มีน้ำสีเหลืองข้นเคลือบด้านบน มีอาการเจ็บ อาจมีปัสสาวะแสบขัดจากการที่น้ำปัสสาวะระคายเคืองที่แผล รวมระยะเวลาที่มีอาการทั้งสิ้นประมาณ 2-4 สัปดาห์ อาการเมื่อกลับมาเป็นซ้ำมักไม่รุนแรง และมักหายไปภายใน 1 สัปดาห์ มักจะเป็นที่ตำแหน่งเดิม และมีอาการเฉพาะที่อวัยวะเพศ ในตอนแรก ผู้ติดเชื้อมักบอกว่าจะรู้สึกยิบๆ ที่อวัยวะเพศเป็นสัญญาณเตือนก่อน บางรายจะมีอาการครั่นเนื้อครั่นตัวเล็กน้อย รอยโรคที่เกิดซ้ำมักเป็นตำแหน่งเดิมที่เคยเป็นมาก่อนหรือตำแหน่งใกล้เคียง อาการสามารถหายไปเองได้ แต่ใช้เวลาและรบกวนชีวิตประจำวันพอสมควร อาจมีอาการเกิดซ้ำ

ในครั้งต่อไป สัมพันธ์กับภูมิئاتานที่อ่อนแอลง เช่น ช่วงก่อนมีประจำเดือน มีความเครียด อดนอนหรือ การไม่สบายจากโรคอื่น

การถ่ายทอดเชื้อไวรัสเริม

ถ่ายทอดโดยการสัมผัส โดยเฉพาะทางการมีเพศสัมพันธ์ โดยไม่จำเป็นต้องมีการสอดใส่อวัยวะเพศชาย นอกจากนี้การใช้อุปกรณ์เสริมสำหรับการมีเพศสัมพันธ์ (sex toy) ก็เป็นทางหนึ่งในการแพร่เชื้อได้ การใช้ถุงยางอนามัยจะไม่สามารถป้องกันการแพร่เชื้อได้ทั้งหมด เพราะรอยโรคอาจอยู่นอกส่วนที่ถุงยางอนามัยครอบคลุมถึง การใช้นิ้วหรือมือช่วยในการมีเพศสัมพันธ์แล้วมาจับที่อวัยวะเพศของตน ก็ทำให้เกิดการถ่ายทอดเชื้อได้

สตรีตั้งครรภ์ที่มีรอยโรคอาจแพร่เชื้อไปสู่ทารกได้ในระหว่างการคลอดผ่านทางช่องคลอด การถ่ายทอดเชื้อไวรัสเริมที่อวัยวะเพศจะไม่เกิดขึ้นจากการกอด จูบ แอ่่างน้ำเดียวกัน ใช้สระว่ายน้ำร่วมกัน หรือการใช้จาน ช้อน หรือแก้วน้ำร่วมกัน

ผู้ที่เคยมีอาการสามารถแพร่เชื้อได้ แม้ไม่มีรอยโรค โดยจะมีการแพร่เชื้อมากที่สุดในช่วง 1 ปีแรกหลังการติดเชื้อ หลังจากนั้นมักจะแพร่เชื้อเฉพาะเวลาที่มีรอยโรคเป็นหลัก ดังนั้น ท่านอาจจะมีอาการทั้งๆ ที่คุณอนของท่านไม่มีอาการ

เมื่อท่านมารับการตรวจที่หน่วยฯ ท่านจะได้รับการดูแลอย่างไรบ้าง

ก่อนเริ่มการตรวจรักษา จะมีการซักประวัติ ตรวจร่างกาย ตรวจภายใน ตรวจมะเร็งปากมดลูก และได้รับคำปรึกษาและคำแนะนำในการดูแลตนเอง รวมถึงการดูแลคู่นอน หากท่านไม่สะดวกใจที่จะแจ้งผลการตรวจกับคู่นอนของท่าน ทางหน่วยฯ จะให้คำแนะนำและช่วยติดต่อประสานกับคู่นอนของท่าน

การตรวจเพื่อวินิจฉัยมีหลายวิธี ได้แก่ การเจาะเลือด ตรวจหาระดับภูมิئاتานต่อเชื้อไวรัส การขูดเอาเซลล์บริเวณแผลหรือตุ่มน้ำใสไปตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อไวรัส และการเพาะเชื้อ ขั้นตอนการเก็บสิ่งส่งตรวจ อาจทำให้ท่านมีความรู้สึกเจ็บเล็กน้อย

วิธีการตรวจต่างๆ มีความแม่นยำแตกต่างกันขึ้นกับปริมาณไวรัส แพทย์และพยาบาลให้คำแนะนำแก่ท่านก่อนได้รับการตรวจ

เริมที่อวัยวะเพศรักษาอย่างไร

เป้าหมายของการรักษาคือ เพื่อลดการปวดและลดการเพิ่มจำนวนของไวรัส ช่วงเวลาที่ดีที่สุดสำหรับการรักษาคือ ภายใน 5 วันแรกนับจากเริ่มมีอาการครั้งแรก เพราะเป็นช่วงที่สามารถลดปริมาณไวรัส

ที่เข้าสู่ร่างกายได้ อย่างไรก็ตาม ก่อนจะมีอาการ ไวรัสนี้ได้ติดเข้าไปในร่างกายแล้ว และไม่สามารถกำจัดออกไปจากร่างกายได้ทั้งหมด

ยาที่ใช้ในการรักษาเป็นยาเม็ดรับประทานและยาครีมสำหรับทา ซึ่งมีหลายชนิดแตกต่างกันที่วิธีการใช้ยาและผลข้างเคียงของยา ในการเป็นครั้งต่อไป การรับประทานยาจะทำให้ระยะเวลาที่มีอาการสั้นลงเล็กน้อย เนื่องจากตัวโรคมักหายได้เองภายใน 1 สัปดาห์ ยาที่ใช้รักษาเริ่มที่ปากไม่สามารถนำมาใช้รักษาเริ่มที่อวัยวะเพศได้

ทำอย่างไรหากมีอาการบ่อย

หากท่านมีอาการมากกว่า 6 ครั้งใน 1 ปี ท่านควรมารับการตรวจเพื่อยืนยันการวินิจฉัย เพราะบ่อยครั้งที่ความรู้สึกยิบๆ ที่ปากช่องคลอดเกิดจากการระคายเคืองปกติ โดยเฉพาะผู้ที่ชอบล้างอวัยวะเพศภายนอกบ่อยครั้งหรือรุนแรงจนทำให้เกิดการถลอก จากนั้นน้ำปัสสาวะและตกขาวจะทำให้เกิดการระคายเคืองได้ หากท่านมีอาการโรคเริ่มที่อวัยวะเพศจริงมากกว่า 6 ครั้งใน 1 ปี ถือว่าเป็นข้อบ่งชี้ในการให้ยากดไวรัสรับประทานอย่างต่อเนื่อง

ผลของโรคเริ่มต่อการตั้งครรภ์

โรคเริ่มไม่มีผลต่อการมีบุตร อย่างไรก็ตาม เมื่อท่านตั้งครรภ์และเคยมีอาการของโรคเริ่มมาก่อน ท่านควรแจ้งให้แพทย์ผู้ดูแลทราบ โรคเริ่มสามารถถ่ายทอดไปสู่ทารกและทำให้ทารกเสียชีวิตได้แต่น้อยมาก ยกเว้น หากหญิงตั้งครรภ์ติดเชื้อเริ่มครั้งแรกในขณะตั้งครรภ์โอกาสที่จะเกิดภาวะดังกล่าวจะสูงขึ้นมาก ดังนั้น ท่านควรระมัดระวังเป็นพิเศษในการมีเพศสัมพันธ์ในระหว่างตั้งครรภ์ ในกรณีที่ท่านเคยเป็นมาก่อน ข้อควรระวังคือ ท่านอาจจะต้องได้รับการผ่าตัดคลอดบุตรเพื่อลดการถ่ายทอดเชื้อสู่ทารก หากท่านมีรอยโรคขนาดใหญ่ที่อวัยวะเพศในช่วงเข้าสู่ขบวนการคลอด

วิธีการลดอาการปวดด้วยวิธีอื่น ๆ

สามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ การใช้น้ำแข็งห่อใส่ถุงพลาสติกและหุ้มอีกครั้งด้วยผ้าขนหนูแล้วนำไปประคบที่แผลเป็นเวลา ½- 1 ชั่วโมง การอาบน้ำเย็น แต่ควรหลีกเลี่ยงการเอาสายฉีดน้ำ ฉีดโดยตรงที่บริเวณแผล การทายาชาบนแผลโดยตรง ไม่ควรล้างบ่อยครั้งเกินไป แต่ควรซับบริเวณแผลให้แห้งอย่างอ่อนโยน อาจจำเป็นต้องใช้ไม้พันสำลีชุบน้ำเกลือบ่อย ๆ ซับบริเวณแผล อย่าลืมหาล้างมือทุกครั้งหลังสัมผัสแผลเพราะอาจจะเป็นวิธีการแพร่เชื้อไปสู่ผู้อื่น และต้องล้างมือทุกครั้งก่อนสัมผัสแผล เพื่อลดการติดเชื้อ

แบบที่เรียกซ้ำซ้อนต่อแผล ควรดื่มน้ำมาก ๆ ใส่เสื้อผ้าหลวม ๆ สามารถรับประทานยาแก้ปวดได้หากมีอาการมาก

จะป้องกันการเกิดรอยโรคซ้ำได้อย่างไร

แต่ละคนอาจไม่เหมือนกัน สิ่งกระตุ้นที่พบได้บ่อยมีดังนี้ อาการป่วย เพลีย เครียด อ่อนล้า สัมพันธ์กับช่วงของการมีประจำเดือน การมีเพศสัมพันธ์หรือการถูบริเวณอวัยวะเพศ การสัมผัสแสงแดดมาก เช่น การอาบแดด การใส่เสื้อผ้าคับๆ หรือใส่กางเกงที่ทำมาจากวัสดุบางชนิด การดื่มสุราหรือการสูบบุหรี่ การเกิดซ้ำจะน้อยลงไปมากหลัง 18-24 เดือนหลังการติดเชื้อ

จะต้องตรวจติดตามไปนานเท่าใด

หากไม่มีรอยโรค ท่านสามารถดูแลตนเองได้ตามปกติ ไม่จำเป็นต้องมาพบแพทย์ อย่างไรก็ตามหากท่านต้องการคำปรึกษาหรือไม่แน่ใจว่ารอยโรคเกิดซ้ำหรือไม่ ท่านสามารถขอรับคำปรึกษาที่หน่วยฯ

ถ้าไม่มารับการรักษาจะเกิดอะไรขึ้น

การติดเชื้อไวรัสเริ่ม สามารถอาการดีขึ้นได้เอง คล้ายกับการเป็นหวัด แต่เป็นโรคที่รักษาไม่หายขาด การรักษาเพียงแค่นี้ช่วยลดน้อยลง และระยะเวลาที่เจ็บป่วยสั้นลง และยังช่วยลดโอกาสการแพร่เชื้อให้แก่ผู้อื่น

จะกลับไปมีเพศสัมพันธ์อีกครั้งเมื่อไหร่

จนกว่ารอยโรคจะหายสนิทเป็นเวลา 1 สัปดาห์ การใช้ถุงยางอนามัย ไม่สามารถป้องกันการถ่ายทอดไวรัสเริ่มได้ทั้งหมด

จะทราบหรือไม่ว่าติดเชื้อไวรัสเริ่มมานานเท่าใด

ถ้าท่านมีคู่นอนหลายคน จะไม่สามารถบอกได้ว่าท่านรับเชื้อไวรัสมาจากใคร จะสามารถประมาณได้ชัดเจนที่สุดเฉพาะในกรณีเป็นครั้งแรก เนื่องจากระยะฟักตัวประมาณ 1 สัปดาห์

ควรจะต้องบอกคู่นอนหรือไม่

เนื่องจากเป็นโรคที่รักษาไม่หาย แต่ไม่ได้ทำให้เกิดอาการถึงเสียชีวิต และผู้แพร่เชื้อมักไม่มีอาการ ทำให้ไม่สามารถทราบได้ว่า คุณหรือคู่นอนเป็นผู้นำเชื้อไวรัสเข้ามาในความสัมพันธ์ การแจ้งผลการตรวจแก่คู่นอน อาจส่งผลตรงข้าม คือ คู่นอนอาจคิดว่าท่านเป็นผู้นำเชื้อเข้ามา ดังนั้น ท่านควรจะได้รับคำแนะนำในการแจ้งข่าวนี้เหมาะสมก่อน หากท่านมีความรู้สึกโกรธหรือคับข้องใจ ท่านสามารถเข้ามารับคำปรึกษาที่หน่วยฯ ได้

ผลต่อการมีบุตร

ไม่มี

ผลต่อการตั้งครรภ์

การติดเชื้อก่อนการตั้งครรภ์ จะทำให้ทารกมีโอกาสติดเชื้อน้อยลงมาก การติดเชื้อในระหว่างการตั้งครรภ์ ในช่วง 3 เดือนแรกของการตั้งครรภ์ ผลต่อทารกน้อยและไม่ทำให้เกิดการแท้ง ในช่วง 3 เดือนกลาง จะเป็นช่วงที่มีความเสี่ยงมากที่สุด อาจทำให้ทารกติดเชื้อและเสียชีวิตได้ การติดเชื้อในช่วงท้าย ๆ ก่อนการคลอด ผลไปถึงลูกจะไม่ยาวนานพอจนทำให้ทารกเสียชีวิต แต่จะเพิ่มการติดเชื้อเมื่อคลอดผ่านทางช่องคลอด จึงมักต้องคลอดโดยการผ่าตัดคลอดทางหน้าท้อง

ไวรัสเริ่มทำให้เกิดมะเร็งปากมดลูกหรือไม่

ไม่

จะหลีกเลี่ยงการรับเชื้อได้อย่างไร

เช่นเดียวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์อื่นๆ หากท่านไม่แน่ใจควรสวมถุงยางอนามัยทุกครั้งในการมีเพศสัมพันธ์ หลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์กับผู้ที่มีรอยโรคอย่างใดอย่างหนึ่งที่อวัยวะเพศ รวมถึงการจูบกับผู้มีแผลที่ปาก หลีกเลี่ยงการใช้อุปกรณ์เสริมทางเพศ (sex toy) ร่วมกับผู้อื่น

หากท่านมีข้อสงสัย หรือต้องการรับข้อมูลเพิ่มเติม

กรุณาติดต่อ หน่วยโรคติดเชื้อทางนรีเวชและโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์สตรี (คลินิก 309) ตึกผู้ป่วยนอก ชั้น3 โรงพยาบาลศิริราช โทรศัพท์ 02-419-7377 , 02-419-4899 ในวันและเวลาราชการ E-mail address: siriraj.309@hotmail.com หรือ siriraj.309@gmail.com